

(foto av sagesmannan å s. 1 a.)

ACC. N:R M. 12555 : 1-7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Brita Hvas

Härad: Luggude Berättare: Fröken Ester Björkman, N. Häljaröd

Socken: Farhult Berättarens yrke: Dt. t. fiskare, f. d. hushållerska

Uppteckningsår: 1952 Född år 1883 i N. Häljaröd

Biografiska uppgifter. Ej bada förrän vattnet blomstrat, barnmorskor.	sid. 1.
Linnet, skättegille.	2-5.
Bak, tvätt mm. till julen.	3.
Arbetslöner.	4.
Gäss. Plockegille.	4
Fiske.	4-5.
Men, bot mot sjukdom.	6-7.

Skriv endast på denna sida

Diverse uppgifter.

"Jag är född i ett hus, som är rivet för längesen. Det låg här nere vid stranden fast längre bort mot Rönnen. Det var 1883. Mina föräldrar var fiskare. De var fiskare här nästan allihopa.

Garnen som hänger till tork vid stranden nu är botten-garn. De är fyra stycken som rår om det. Stugan bredvid (intill hamnen) hör till fiskarna, de har sina remedier där. Det är gammalt, jag vet inte när det har byggts. Där har legat ett hus förut, och ett annat lite längre uppe på backen.

Förr badade man hänne mot Rönnen till, inte här. Där var 'nok' de som badade här med förstås. De brukade alltid säga att de kunde börja bada när vattnet hade blomstrat. När vattnet blomstrade, så var det små små blommor på vattnet. Sen kommer de iland. Det brukar vara vid midsommarstid. Efter den tiden fick man börja bada; innan var det inte bra, för där var kraft i vannet. De blev så de tålde det inte. Sen på hösten kunde man bada så länge man ville.

I min tid så var där barnamorskor. För många år sen, talte de gamla om, så hjälpte den ena den andra, där var aldrig barnamorskor då. Jag vet där var en därhemma, som inte var så dum. Hon gjorde't, som de talte om. Men sen så blev där ju barnamorska."

M. 12555: 1a.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Brita Hvas

Härad: Luggude

Adress:

Socken: Farhult

Berättat av: Ester Björkman

Uppteckningsår: 1952

Född år 1883 i N. Häljaröd

Fröken Ester Björkman

neg. IV: 12: 76.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:R M. 12555:2.

Husligt arbete.

"Förr låg det en bastua ett stycke här ovanför stranden uppe på 'hällan', på Danströms ägor. Den är riven för många, många år sen, men man kan se grunden av den ännu. Min mor har berättat om att de var där och häcklade och skättade lin. Jag har aldrig själv varit med om det. Men förr samlades de ifrån hela byn i den där bastuan, både härifrån sjön och från bonnaställena. Det var så mycket folk som samlades där, sa' de. Fick de inte plats inne i bastuan satt de väl utanför. De hade så trevligt med det där, den ena berättade ett och den andra ett annat, och så hade de skoj och spektakel för sig.

Först la' de 'hören' i blöt, när den var ryckt upp av jorden. Sen hade de en bräda med pinnar på som de häcklade linet på. Då fick de blå. När de drog hören igenom pinnarna, blev det liksom två sorters blå, en del var grövre med skäver i och en del var finare. Det användes mest till handdukar. De gjorde allt däruppe i bastuan. När de hade brutit det och gjort allt i ordning, ställde de till med någon sorts gille, det kallades skättegille. Då gick folk man ur huse, hörde jag de gamla sa'. Gillet var däruppe på något stort ställe; det var 'nok' för det mesta hos Jöns Ols. De hade dansetillställningar där också, det var stora rum där då. Skättegillet var på hösten. På den tiden var de inte så fina som de är nu, de gick

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

precis som de var. Här var aldrig sådant med köpta kläder och sådant. De vävde ju och sydde sina kläder själva.

De gamle sa' att de satte malt här i bastuan till gro-
ning. Sen bryggde de öl.

Till julen skulle de både brygga och baka. För det första var det ju grovt bröd, och så hade de sure. De hade aldrig jäst utan de tog deg från den ena gången till den andra. Vad de tog till sötbröd kan jag inte säga, om det var detsamma. De hade ju sådana däringa rågsötbröd, talte de om, som de själva siktade mjölet till. Det var mest till julen som de hade riktiga storbak. Då skulle de baka av alla sorter, och så mycket att det räckte till påska, tror jag de sa. Det gick åt en tunna råg till det, de talte de om. Jag tror det var både run-
da och avlånga bröd, allt eftersom de fick plats till. De bakade inget hårt bröd, bara rågsötbröd och grovt bröd och sursött. Det var extra fint, när de skulle ha sursött. Jag tror nästan de samlades och bakade hos varandra. De skiftades till det, som de sa. Allting bakades hemma, det hände aldrig att de köpte bröd då.

När det var stora tvättar till jul på de stora bondstäl-
lena brukade de ha 3-4 tvätterskor till hjälp. Här var ju så många i varenda stua, så de hade gott om folk att tillgå. När fiskarpojarna blev större, tog de ofta på sjön. Under upp-

växttiden gick de mer hemma och fiskade lite. Och så var det nog några som gick hemma och arbetade lite på ställena. - På den tiden fick en extrahjälp 1.50 om dan. Sådant var det när de plocka' potatis också, och tidigare igen fick de inte mer än 75 öre, det är många år sen. Men så fick de ju mat, visst fick de det. Men på den tiden var det mest drickablanning, de skulle 'siva' med skedar ur ett stort fat. De satt alla runt bordet och var och en hade sin sked och tog direkt ur fatet. De hade väl någonting före, stekt fläsk eller något sådant också. Drickablanning, det var surmjölk, som de hade slagit dricka i. Så hade de smör och bröd till. De kärnade själva smör då.

På de större ställena där de hade många gäss ställde de till med kalas, när de hade plockat gässen, det var 'plockegille' så kallat. De kunde ha en 50 stycken gäss på de större gårdarna. Gillet blev alltid några dagar efter att de var klara med plockningen. Då hade de också extra anställda till hjälp.

Jag vet de slaktade får. Visst hade de får. Det har de ännu, fast nu säger de att det inte lönar sig längre.

Sen skulle de sitta inne i stuan och väva. De hade spinnerockar framme, det kommer jag ihåg från min tid.

Kvinnorna fick också hjälpa till med fisket. De fick sätta på krokarna och ta sillen av närdingarna. Sen skulle ju sil-

ACC. N:R M. 12555:5.

len saltas och läggas i tunnor till vintern, det gjorde aldrig karlarna. Och så körde de ut och sålde fisk på landet och i Ängelholm. De hade små kärror, för på den tiden kunde de ju inte cykla. Där var flundror och skrubbor och torsk och abborrar också, som de sålde på det viset."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.

ACC. N:R M. 12555:6.

Men. Bot mot sjukdom.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

"En gång så vet jag där var en som hade fått en råtta eller en mus på höften, när hon gick med barn. Hon blev rädd och tog sig på höften. Sen så blev där en mus på kroppen på barnet.

När jag var född, hade jag en 'knuda' i pannan. Mor hade stött på en lampa en gång när hon gick med mig. Sådant kallades för men. Hon hade stött till lampan på något vis och blivit rädd. Det var bara när de blev rädda som det blev men, 'el-lars gjorde det ingenting. De strök väl någonting på det, för den där knudan gick väck.

Om man hade vårtor skulle man ta ett äpple och klyva i fyra delar. Sen skulle man stryka äpplets insida mot vårtan, och så skulle man sätta ihop äpplet igen och binda en ulltråd om och gräva ner det invid ett träd. Det skulle man göra 'ti-ande'. När sen äpplet 'rödna upp' så skulle vårtan vara borta. Det skulle tvunget vara ett frukteträ de skulle gräva ner^et vid. Det kunde också vara en nyponbuske. När äpplet rödna upp så skulle vårtan försvinna.

Förr i världen när man kände att man var dålig, så brukade man 'rögas'. Det hjälpte för värk. Då tog de en bit hår vid vart öra, det vet jag de gamle gjorde, och en bit av naglarna både på fötterna och på händerna. Så fick de rökelse av någon

ACC. N:R M. 12555:7.

klok kvinna. Här var ju Enstedtskan (Ringstedtskan?). Naglar-
na och håret skulle blandas med rökelsen. Det fick en inte tit-
ta på, det var fördolt. Så skulle en ha kolglöder att lägga
rökelsen på och så skulle man ha en filt eller ett lakan över
sig och så skulle kolskoffan med rökelsen föras runt bestämda
gångar, tre gånger på vart håll, över huvud och nerom kroppen,
men det var meningen att röken skulle tränga upp under lakanet,
ellers gjorde det ingen nytta, filten skulle inte räckta ner
till golvet."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7.